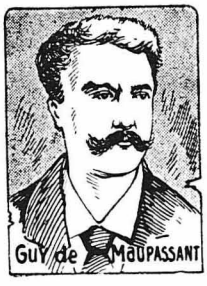

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΑΣ · ΤΟΥ ΓΚΥ ΝΤΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ

ΤΟ ΜΕΝΟΥΕΤΟ

Οἱ μεγάλες συμφορὲς δὲ μὲ πειράζουν καὶ τόσο. Εἶδα τὸν πόλεμο ἀπὸ πολὺ κοντά κ ἐπάτησα ἀπάνου σὲ πτώματα. Οἱ θηριωδίες τῆ; φύσεως καὶ τῶν ἀνθρώπων μποροῦν νὰ μᾶς ἀποσπάσουν κραυγὲς φρίκης, ἀλλὰ δὲ μᾶς προκαλοῦν τὴν ἀνατριχίλα, ποὺ προκαλοῦν μερικὰ πραγματάκια ἀσήμαντα ἐκ πρώτης ὄψεως.

Δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ δυὸ - τρία γεγονότα, ποὺ ἄλλοι οὔτε θὰ τὰ πρόσεξαν, μὰ ποὺ ἐμένα μοῦ ράϊσαν πολὺ βαθειὰ τὴν καρδιά. 'Απ' αὐτὰ θὰ σᾶς διηγηθῶ ἕνα πολὺ παληό, μὰ ποὺ μοῦ φαίνεται σὰ νἄγινε χτές.

Εἶμαι τώρα πενῆντα χρονῶν. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἤμουν πολὺ νέος καὶ σπούδαζα νομικά. Λιγάκι μελαγχολικός, λιγάκι ὀνειροπόλος, δὲν ἀγαποῦσα καθόλου τὸ θόρυβο τῶν καφενείων οὔτε τὶς παρέες. Ξυπνοῦσα νωρὶς καὶ κάθε πρωῖ στὶς ὀχτὼ τραβοῦσα μονάχος πρὸς τὴ δενδροστοιχία τοῦ Λουξεμβούργου. Πυκνὲς φράχτες χώριζαν τὰ γαλήνια δρομαλάκια καὶ κάθε τόσο συναντοῦσες πεζούλια ἀνθόσπαρτα ὅπου βούϊζαν πλῆθος ἡ μέλισσες.

'Εκεῖ, σὲ μιὰ γωνίτσα πήγαινα κάθε πρωῖ, ἐκαθόμουν σ' ἕνα παγκάκι κ' ἐδιάβαζα. Καμμιὰ φορὰ ἄφηνα τὸ βιβλίο νὰ πέφτη στὰ γόνατά μου καὶ παραδινόμουν σὲ ρεμβασμούς. Κάποια μέρα ὅμως πρόσεξα πὼς δὲν ἤμουν μονάχος στὸ μέρος ἐκεῖνο. 'Εσύχναζε ἐκεῖ καὶ κάποιο παράξενο γεροντάκι. Φοροῦσε παπούτσια μ' ἀσημένιες πόρπες, πανταλόνι παλιοῦ συρμοῦ, καστανόχρωμη ρενιγκότα, δαντέλλα ἀντὶ γιὰ λαιμοδέτη καὶ σταχτὶ πλατύγυρο καπέλο, προκαταλυσμιαίας ἐποχῆς.

'Ἦταν ἰσχνός, τρομερὰ ἰσχνὸς καὶ πάντα χαμογελοῦσε καὶ μόρφαζε.

Τὰ ζωηρὰ μάτια του σπίθιζαν ἐνῶ τὰ βλέφαρά του ἀνοιγόκλειναν ἀδιάκοπα. Στὸ χέρι του βαστοῦσε ἕνα ὡραῖο μπαστοῦνι μὲ χρυσὸ μῆλο στὴ λαβή.

'Ο ἄνθρωπάκος αὐτὸς μοῦκανε κατάπληξη, μοῦ κίνησε τρομερὰ τὸ ἐνδιαφέρον κι' ἄρχισα νὰ τὸν παρακολουθῶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα καὶ τοὺς κορμοὺς τῶν δέντρων, προσέχοντας νὰ μὴ μὲ καταλάβη.

Ἔτσι ἕνα πρωῖ τὸ γεροντάκι νομίζοντάς πὼς δὲν τὸν ἔβλεπε κανεὶς ἄρχισε νὰ κάνη διάφορες ἀλλόκοτες κινήσεις : Στὴν ἀρχὴ πηδοῦσε, ὕστερα ἔκαμε μιὰ ὑπόκλιση κατόπι ἄρχισε νὰ στριφογυρίζη, ν' ἀναπηδᾶ γελοῖα. νὰ χαμογελᾶ καὶ νὰ στέλνη στὸ κενὸ τρυφεροὺς χαιρετισμούς. 'Ο ἄνθρωπος αὐτὸς ἐχόρευε. Ἐμεινα σὰν ἀπολιθωμένος ἀπὸ κατάπληξη καὶ συλλογιόμουν ποιός τάχα ἀπὸ τοὺς δυὸ μας ἦταν τρελλὸς, ἐγὼ ἢ ἐκεῖνος ;

Ξαφνικὰ ἐσταμάτησε. 'Επροχώρησε ὅπως οἱ ἠθοποιοὶ στὴ σκηνή, ὕστερα ἔκαμε μιὰ βαθειὰ ὑπόκλιση καὶ πισωπατοῦσε, στέλνοντας πρὸς τὴ δενδροστοιχία ἀεροφιλιὰ μὲ τὸ χέρι.

Τέλος ξανάρχισε τὸν περίπατό του μ' ἐπισημότητα.

Κάθε πρωῖ τὸν παρακολουθοῦσα κρυμμένος, κι' ἐκεῖνος ἄρχιζε πάντα τὸ ἀλλόκοτο γύμνασμά του.

Μ' ἔπιασε μανία νὰ τὸν πλησιάσω καὶ νὰ τοῦ μιλήσω. 'Αφοῦ τὸν ἐχαιρέτησα τοῦ εἶπα :

— Πολὺ ὡραῖος καιρὸς σήμερα, κύριε.

'Εκεῖνος ἔκαμε μιὰ ὑπόκλιση.

— Ναί, κύριε, μοῦ ἀπάντησε, σὰν τὸν καιρὸ ποὺ ἔκανε σὲ χρόνια περασμένα.

Μετὰ ὀχτὼ ἡμέρες γίναμε φίλοι κ' ἔμαθα τὴν ἱστορία του.

'Ἦταν χοροδιδάσκαλος στὸ Μελόδραμα ἐπὶ τῆς βασιλείας Λουδοβίκου 15ου. Τὸ ὡραῖο του μπαστοῦνι ἦτανε δῶρο τοῦ κόμητος ντὲ Κλερμόν.

— Παντρεύτηκα, ἄρχισε νὰ μοῦ διηγῆται, τὴν Καστρίς. Θὰ σᾶς τὴν συστήσω, ἀλλὰ ἐκείνη ἔρχεται ἐδῶ ἀργότερα. 'Ο κῆπος αὐτὸς εἶνε ἡ χαρά μας καὶ ἡ ζωή μας. Μᾶς φαίνεται πὼς ἂν δὲν ὑπῆρχε, δὲ θἄταν δυνατὸ νὰ ζήσουμε, γιατὶ ὁ τόπος αὐτὸς εἶνε παληὸς κ' εὐγενικός. 'Η γυναίκα μου κ' ἐγὼ περνοῦμε ἐδῶ κάθε ἡμέρα ὅλο μας τ' ἀπόγευμα. Μὰ ἐγὼ ἔρχομαι ἀπὸ τὸ πρωῖ.

Μόλις τελείωσα τὸ γεῦμα μου, γύρισα ἀμέσως στὸ Λουξεμβοῦργο, ὅπου εἶδα τὸ φίλο μου νὰ προσφέρη μ' ἐπισημότητα τὸ μπράτσο του σὲ κάποια γριούλα, μαυροντυμένη. Μὲ σύστησε. 'Ἦταν ἡ Καστρίς, ἡ μεγάλη χορεύτρια ποὺ τὴν εἶχαν ἄλλοτε ἐρωτευθῆ πρίγκηπες καὶ βασιλιάδες κι' ὅλος ἐκεῖνος ὁ ἱπποτικὸς αἰῶνας ὁ ὁποῖος ἄφηκε στὸν κόσμο κάποιο μοσκοβόλημα ἔρωτος.

'Εκαθήσαμε σ' ἕνα παγκάκι. "Ἦτανε Μάης. Ζεστὴ μοσκοβολιὰ λουλουδιῶν πλημμύριζε τὸν ἀέρα. 'Ο κῆπος ἦταν ἀδειανός. 'Από μακρυὰ ἀκούονταν οἱ τροχοὶ τῶν ἁμαξῶν ποὺ κυλοῦσαν. Φέραμε τὴ συζήτηση σὲ κάποιο παληὸ χορό.

— 'Εξηγήσετε μου λοιπὸν εἶπα στὸ γέρω-χορευτή, τί ἦταν τὸ μενουέτο ;

'Εκεῖνος τινάχτηκε.

— Τὸ μενουέτο, κύριε, εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν χορῶν καὶ ὁ χορὸς τῶν βασιλέων, ἀκοῦτε ; 'Από τὴν ἐποχὴ ποὺ δὲν ὑπάρχουν πειὰ βασιλεῖς, δὲν ὑπάρχει οὔτε μενουέτο.

Καὶ ξαφνικὰ γυρίζοντας πρὸς τὴν παληά του συντρόφισσα, τῆς εἶπε :

— 'Ελίζα, θέλεις νὰ φανῆς πολὺ ὑποχρεωτική ; Θέλεις νὰ δείξουμε στὸν κύριο τί ἦταν τὸ μενουέτο ;

'Εκείνη ἔριξε ὁλόγυρά της μιὰ ἀνήσυχη ματιὰ καὶ ὕστερα σηκώθηκε χωρὶς νὰ εἰπῆ οὔτε λέξη καὶ στάθηκε ἀπέναντί του.

Τότε εἶδα κάτι, ποὺ δὲ θὰ τὸ ξεχάσω ποτέ μου :

Τὰ δυὸ αὐτὰ συντρίμια τοῦ χρόνου πήγαιναν κ' ἔρχονταν μὲ ἀκκισμοὺς παιδιάτικους, χαμογελοῦσαν τάχα μὲ χάρη, ταλαντεύονταν, πηδοῦσαν ὅμοιοι μὲ γέρικες κοῦκλες ποὺ τὶς ἔκανε νὰ σκιρτοῦν κάποιο μηχάνημα.

'Ενῶ τοὺς ἔβλεπα ἡ καρδιά μου σπαράζονταν ἀπὸ παράξενα αἰσθήματα. Μελαγχόλησα. Θορροῦσα πὼς ἔβλεπα κάποια φαντάσματα ἀξιοθρήνητα, μὰ καὶ κωμικὰ μαζύ. "Ηθελα νὰ γελάσω, ἐνῶ πιὸ πολὺ εἶχα ἀνάγκη νὰ κλάψω.

Τὰ γεροντάκια σταμάτησαν ξαφνικά. 'Ο χορὸς εἶχε τελειώσει. Μερικὲς στιγμὲς στέκονταν ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλο κ' ἐμόρφιαζαν ἀλλόκοτα. 'Ὑστερα ἀγκαλιάστηκαν σφιχτά, ἐνῶ τὰ κορμιά τους σπαράζονταν ἀπὸ λυγμούς, στὴν ἀνάμνησι τῶν περασμένων, τῆς εὐτυχίας, καὶ τῶν θριάμβων ποὺ πέρασαν γιὰ πάντα...

Τρεῖς ἡμέρες ἀργότερα ἔφυγα γιὰ τὴν ἐπαρχία μου. 'Ὅταν μετὰ δυὸ χρόνια ξαναγύρισα στὸ Παρίσι ἡ δενδροστοιχία ἐκείνη δὲν ὑπῆρχε πειά. Τί ἀπόγιναν τὰ ἐρείπια ἐκεῖνα δίχως τὸν ἀγαπημένο τους κῆπο, ποὺ ἔχυνε κάτι ἀπὸ τὸ ἄρωμα τοῦ παρελθόντος ; Πέθαναν ; Πλανιῶνται στοὺς σύγχρονους δρόμους τοῦ Παρισιοῦ ; 'Η τάχα, φαντάσματα πειά, χορεύουν κάποιο φανταστικὸ μενουέτο κάτου ἀπὸ τὰ κυπαρίσσια τοῦ κοιμητηριοῦ στοῦ φεγγαριοῦ τὸ φῶς ;

'Η ἀνάμνησή τους μοῦ πλακώνει τὴν καρδιά, μὲ βασανίζει.

Γιατί ; Δὲν ἔρω.

Δὲ σᾶς φαίνεται γελοῖο ;

Γκὺ ντὲ Μωπασσὰν

ΜΙΑ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΟΙ ΝΟΒΑΚ ΤΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Ὡς τώρα ξέραμε πὼς τὸ ρεκὸρ τῆς πρωτοτυπίας στὶς στατιστικὲς τὸ εἶχανε μονάχα οἱ 'Αμερικανοί. Φαίνεται ὅμως πὼς οἱ Τσεχοσλοβάκοι, ἀπεφάσισαν νὰ παροῦν ἀπὸ τὴν κραταιὰ δημοκρατία τὴν προτεραιότητα αὐτήν.

Τελευταίως, ἄρχισε νὰ κατασταθῆνεται στὴν Τσεχοσλοβακία μιὰ στατιστικὴ τῶν πιὸ διαδεδομένων ὀνομάτων. Καὶ ἀπεδείχθη ὅτι στὴν πρώτη γραμμὴ ἔρχεται τ' ὄνομα Νοβάκ, ὕστερα τὸ Ζελινέκ, καὶ ἀκολουθοῦν τὰ Μπένες, Νιβότνυ καὶ Τσέρνυ.

Μόλις οἱ Τσεχοσλοβάκοι, οἱ ἀκούοντες εἰς τὸ ὡραῖον ὄνομα Νοβάκ, ἐπληροφορήθησαν τὴν κατατεθεῖσαν πλειοψηφία τους, ἀπεφάσισαν νὰ συμπήξουν συλλογον ἀλληλοβοηθείας !

Οἱ Νοβὰκ πράγματι εἶνε τόσοι πολλοὶ στὴν Τσεχοσλοβακία — ὅπως στὸν τόπο μας οἱ Γιάννηδες, — ὥστε διηγοῦνται σχετικῶς τὸ ἑξῆς νόστιμο ἀνέκδοτο :

Κάποτε, ἕνας φαρσέρ φώναξε ἀπὸ τὸ ὑπερῶο σ' ἕνα θέατρο, κατὰ τὴν ὥρα τῆς παραστάσεως.

— Νοβάκ, τρέξε γλήγορα, ἔπιασε φωτιὰ στὸ σπίτι σου !...

Ξέρετε ποιὸ ἦτανε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀστειότητος ;

'Ὑστερα ἀπὸ δυὸ λεπτὰ τῆς ὥρας, νὰ μὴ μείνη οὔτε ἕνας θεατὴς στὸ θέατρο. 'Ὅλοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἀσκήμου φύλου, πετάχτηκαν ἀμέσως ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο νὰ πᾶνε νὰ δοῦνε μήπως κινδυνεύει τὸ σπίτι τους, γιατὶ ὅλοι λεγόντανε Νοβάκ !...

ΓΝΩΜΙΚΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

'Η γυναῖκες εἶνε τρομερὰ ἰσχυρὲς ὅταν στηρίζωντοι στὴν... ἀδυναμία τους !

***

'Ὅταν κατηγορῆτε γενικῶς τὶς γυναῖκες ὅλες ἐξεγείρονται ἐναντίον σας. 'Ὅταν τὶς κατηγορῆτε μιὰ - μιά, χωριστά, ὅλες συμφωνοῦν μαζύ σας.

***

'Η καρδιὰ τῆς γυναικὸς μοιάζει μὲ εὐρύχωρο σπίτι, ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα τοῦ ὁποίου οὐδέποτε λείπει τὸ ἐνοικιαστήριο !..